

Verhael van 't gepasseerde in de zee- slagh, tusschen de vlooten ...

Tryck // / I25 B I4 c Br. I666 Verhaal

Tillkomstår 1666

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

VERHAEL hist. Nederl. Polit. (Pr.)

9296

Van 't gepasseerde in de

1666

ZEE-SLAGH,

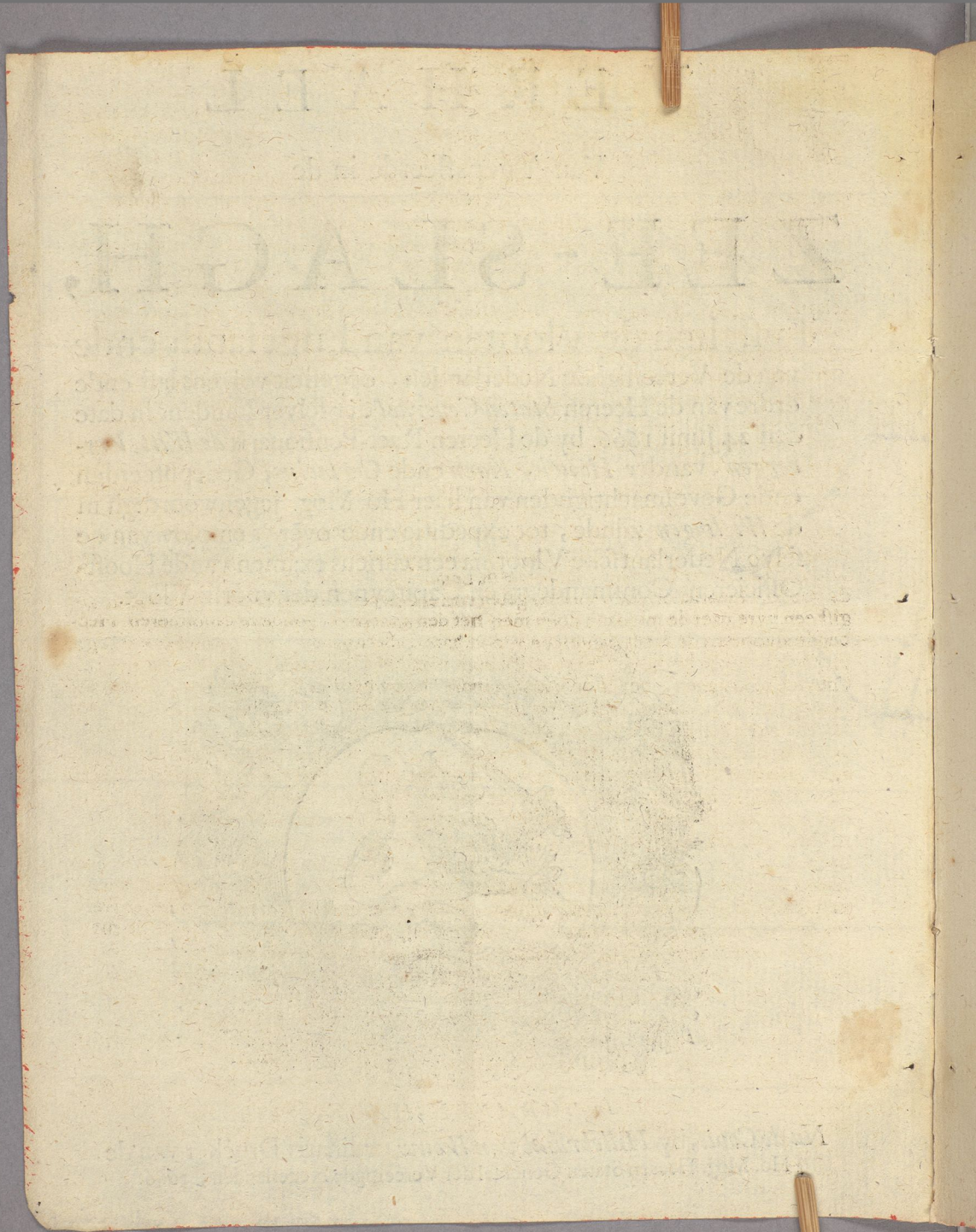
Tusschen de Vlooten van Engelandt ende van de Vereenighde Nederlanden, opgesteld volgens last ende ordre van de Heeren *Staten Generael* der selver Landen, in date den 24 Junii 1666. by de Heeren Raet-Pensionaris *de Witt*, *Vrybergen*, vander *Hootck*, *Kann* ende *Gerlacius*, Gedeputeerden ende Gevolmachtighden van haer Ho. Mog. jegenwoordigh in de *Wielingen* zijnde, tot expeditie ende over 't employ van de selve Nederlantsche Vloot, na een curieus examen vande Hoof-Officieren, Commandeurs en Capiteynen der voorz Vloot.

In 's GRAVEN-HAGE,

Na de Copie, by *Hillebrand van Wouw*, ordinaris Drucker van de Ho. Mog. Heeren *Staten Generael* der Vereenigde Nederlanden, 1666.

Hoor
 kind
 lang
 tley
 indro
 laggen
 Beid
 r'zogn
 Mor
 indt
 b/3
 slaggo
 oy
 eral
 ogoz
 liding
 nigh
 oy
 or
 liding
 wisg
 loren
 mid
 e mag
 ny
 padry
 of/3

DE Nederlandtsche Vloote, op den 1, 2, 3, 4, ende 5 Junij 1666. succesfivelijk met verfcheyde winden ende stilte uyt de Gaten van 't Texel in Zee gheraecht sijnde, ende mits contrarie winden of kalmte, niet voor den 8. hebbende konnen cours setten, om volghens gegeven ordre d'Engelsche Kufte te naerden, is met Zeylen gety stoppen ende drijven den elfden daer aen volgende 's morgens geavanceert geweest tot ontrent seven of acht mijlen Oost Zuydt-Oost van 't Noordt - Voorlandt, wefende den hoek van Engelandt, die uyt steekt tusschen 't Canael ende de Riviere van Londen, alwaer de selve Nederlandtsche Vloot, vermits contrarie windt ende stroom, met een harde koelte uyt den Zuydt-westen, genootsaecht is geweest het Ancker te laten vallen; d'Engelschen, die met hare Vloote eenighe weynighe dagen te voeren in de Duynsen ancker gekomen waren, sijn den voorz elfden Junij 1666. apparentelijk op ontfangen kondtschap van 't naderen der voorz Nederlandtsche Vloote, mede van daer in Zee gesteecken, ende met hare Vloote ontrent den middagh dicht by de selve Nederlandtsche Vloote gekomen, sijnde de voorz Nederlandtsche Vloote als doen noch by den anderen sterck 83 Schepen ende Fregatten van Oorlogh, boven de Advijs-Jachten, Branders, ende ander kleyn Vaertuygh, doch was by ongeval, even voor 't aengaen van 't werck, ende niet meer dan ontrent een uyre tijds voor de Bataille, een van de capitaelste Schepen van de Nederlandtsche Vloote, gevoert werdende by den *Collonel van Gent*, door 't stampen van de Zee, eerst de Boegh-spriet, ende vervolgens oock de Focke-mast quyt gheworden, ende alsoo reddeloos in 't ghesicht van den Vyandt, door ordre van den Heere de *Ruyter* als Admiraal ende Opper-hoof over de voorz Vloote, naer Hollandt op gesonden, sijnde den voornoemden *Collonel van Gent* alvoreens over gegaen op 't Schip van Capiteyn *Hendrick Gotskens*, ende was de Engelsche Vloote, so de selve doenmaels uyt de voorz Nederlandtsche Vloote is getelt ontrent de 80. Zeylen sterck. Het wierde geyft een uyre naer de middagh doen men met den anderen begonde te canonneren: Hebbende alvoreens de Nederlandtsche Vloote hare Cabels gekapt, door dien het onmogelijk was, midts het holle water, ende oock eenichsints by defect van tijdt, de Anckers t'huysch te krijghen, beyde de Vlooten in dier voegen onder Zeyl wefende, leyden het ghesamentlijk Zuydtwaerts over, de windt wefende W. Z. W. in voegen dat daer door het Esquadre van de *Lieutenant Admiralen Tromp*, ende van *Meppelen*, aen 't welcke eygentlick de Arriere-Garde was geaffigneert, wierde de Avandt-garde, ende hy *Lieutenant Admiraal Tromp* selfs, die oock wat Zuydt-waerts geancckert gelegen hadde, betoonde sich dapper ende resoluyt in 't voortste ende in 't hevichste van 't gevecht, ghelijck hy daer inne oock door sijne byhebbende Vice-Admiralen, Schouten by Nacht, ende andere Officieren mannelijck wierde gefecondeert, daer op vervolgens mede aenstonts by ordre aen den Vyand geraeckte het Esquadre van den *Generael de Ruyter* ende vanden *Lieutenant Admiraal van Nes*, die haer met hare byhebbende Hooft-officieren ende Capiteynen sonderlinge hebben gesignaleert, ende is korts daer naer in 't selve Esquadre, ontrent ten vier uyren naer de middagh, een Engelsch Fregat van 't Esquadre van de blaeuwe Vlagge, voerende na gissinge 50 stucken, so haest het den *Generael de Ruyter* was gepasseert, en van den selven de laeste groet hadde ontfangen, een weynig achter hem gesoncken. Het esquadre vande *Lieutenant Admiralen Cornelis Evertsz* en *Tjerck Hiddes de Vries* konden voor eerst niet aen den Vyant geraken, door dien de selve te hoog in de wint van haer was, en wierde in dier voeghen wederzijds hevigh gevochten, blijvende beyde de Vlooten de selve cours houden tot ontrent ten 5. uyren naer de middagh, als wanneer de Engelschen gewendt, en 't N. W. over geleyt hebben, voor 't meerendeel genootsaecht wefende voor de wint om te houden, so men vertrout, om de Vlaemsche Bancken te vermyden, ende als doen raecten 't voorz Esquadre van de *Lieutenant-Admiraal Cornelis*

Hor
 hind
 ang
 gey
 vms
 laggen
 Ge: b
 g: gey
 Mor
 ind
 b: b
 laggen
 oy
 eral
 vgs
 ring
 ngh
 ey
 no
 lid lig
 wong
 luyt
 mid
 mag
 ny
 vady
 of,

nelis Evertse ende *Tjerck Hiddes de Vries* mede met den Vyand heftich inden strijdt, die haer oock met hun gantsche Esquadre loffelijck ende couragieufelijck hebben ge-evertueert, ende wierde alsoo in 't wenden vande Engelschen, door de Nederlantfche Vloote, eenige van hare lywaertste Schepen afgefneden, daer van drie aenstonts geabordeert, ende yeder door een vande Nederlantfche Schepen verovert oock vervolgens in Hollandt opgebracht syn, te weten, het eene gheenaemt de *Switsure*, ghemonteert met seventig meest Metale stucken ende gecommandeert door *S. Wiljam Berkley* Vice-Admirael van 't Esquadre vande witte Vlagge, die sich tegens synen Veroveraer met namen *Heyndrik Adriaensz.* voerende het Schip *de Reyger*, mede gemonteert met 70 stucken, couragieufelijck defenderende, selfs in Pertoon doot gebleven is; Het andere gheenaemt de *Sevenwolden*, met omtrent 60. stucken, verovert door Capiteyn *vander Zaen*, voerende een Fregat met 52. Gotelingen; ende het derde genaemt *Loyal George*, gemonteert met 44. stucken, verovert door Capitain *Jacob Andriesz Swart*, voerende het Schip *Deventer*, gemonteert met 66 stucken, alle drie Capiteynen resorterende onder de Admialiteyt tot Amsterdam: Daer en tegen zijn in dese eerste attacque twee Nederlantfche Schepen, 'eene gheenaemt *Duyvenvorde*, voerende 46. stucken, daer Capitain op was *Fouckbeer Otto van Treslongh*, ende 't andere genaemt *het Hoff van Zeelandt*, voerende 58. stucken, daer Capitain op was *Symon Block*, inden brandt geraeckt, beyde so men vertrouwt door brandende Proppen, die uyt haer eygen, of andere Nederlantfche Schepen geschooten zijnde, door de force vande windt inde voorz Schepen weder te rugge gedreven wierden; Op 't voorz Schip van Capitain *Otto van Treslong*, hadden haer, door een couragieufen yver ghedreven zijnde, mede ge-embarqueert den *Prince van Monaco*, ende den *Grave van Guicke*, die beyde gheluckelijck, ende ter naeuwer noot, eerst in 't Schip *kleyn Hollandia*, daer op commandeerde Capitain *Evert van Gelder*, Schoon-broeder vanden Generael *de Ruyter*, geberght, ende vervolgens oock op 't Schip vanden selven Heere *de Ruyter*, overgekomen zijn: Inde voorz Attacque was het Schip vanden Lieutenant-Admirael *Tromp*, aen sijn Ront-hout foodanich beschadicht gheworden, dat het by ongeval een ander Nederlandtsch schip aen boord raeckende, alle sijn masten quijt wierde, gelijk oock het schip van den Schout by Nacht *van Nes* ontrent de selve tijt, sijn Fockemast afgeschoten wierde, so dat sy beyde genootsaecht waren voor hare Persoonen op andere schepen over te gaen, alwaer sy hare respectieve Vlaggen wederom latende waeyen, in hun devoir als voor henen, met groote dapperheyt continueerden, ende wierden oock aenstonts de voorz masteloofse schepen, volgens gegeven ordre, uyt de Vloote naer Hollandt opgefonden ende gesleept; d'Engelschen in voegen als boven gewent. ende voorts de Nederlantfche Vloote gepasseert wefende, is haren Admirael, ende nevens hem noch eenige schepen van syne onderhebbende Vloote ten Ancker gekomen, maer korts daer aen, siende dat den Generael *de Ruyter* met sijn onderhebbende Vloote mede gewendt zijnde, op hem aenquam, hebben sy de Anckers mede ghekapt, ende viel doenmaels tusschen haer een seer hardt, hevich ende langhdurigh gevecht, in 't welke door Godes genade eegen vande Nederlandtsche schepen verongeluckte; maer ontrent seven ende acht uyren in den avondt, is noch een capitaal Engelsch Schip, mede van 't Esquadre van de blaeuwe Vlagge, voerende nae gissinge tusschen de 60. ende 70. stucken, ontrent een muquet-schoot voor by het schip vanden Generael *de Ruyter*, te gronde ghegaen, welke voorz beyde, Engelsche schepen, gesoncken zijnde dicht by ende genoeghaem inde Nederlandtsche Vloote, heeft het selve door seer veele Officieren, Matroosen ende Soldaten, als voor hare oogen geschiet zijnde, perfectelijck konnen gesien ende gheremarqueert worden, sonder dat men seeckerlijck kan affirmeren, of ten selven dage

noch eenige andere Engelsche schepen mogen gebleven ofte verdestrueert zijn : Maer wel dat tegens het vallen van den avondt, den Schout by Nacht van de Witte Vlagge, zijnde een seer capitael Engelsch Oorlogh-schip, door den Generael *de Ruyter*, en anderen, seer reddeloos geschoten wesende, op hem gecommandeert is een van de Branders van 't Esquadre van den selven Generael *de Ruyter*, die hem aen boord geraeckt, ende voorts oock aenstonts in den brandt gesteecken zijnde, de selve Brander kortst daer aen is gesoncken: Daer op een tweede Brander van 't Zeeusche Etquadre den voorz Schout by Nacht insgelijcx aen boordt is gekomen, die daer op mede alsoo in den brandt is ghesleecken, edoch heeft hem den selven Schout by Nacht daer van noch insgelijcx gereddet, ende den brandt t' elckens uyt sijn Schip noch weten te blusschen. Een derde Nederlantische Brander onder 't faveur van 't Canon van den Lieutenant-Admirael *Cornelis Evertsz* pogende den gemelten Schout by Nacht mede aen boort te leggen, is noch voor ende al eer hy vast was, in de grondt geschoten ende gesoncken, soo dat, volgens d'eenparige getuygenisse van alle de Nederlantische Officieren, die daer ontrent zijn geweest, den meer-geroerden Engelschen Schout by Nacht van de Witte Vlagge, sich met een sonderlinge stantvastigheyt, als een eerlijck Soldaet heeft gequeten, waer inne hy des te meerder is te admireren, om dat naer de getuygenisse van eenige Engelsche Matrosen, die haer uyt sijn onderhebbende Schip in Zee begeven hadden, en in de Nederlantische Schepen ghebergh waren, ten tijde de voorz twee eerste Branders aen sijn boordt in brandt zijn geweest, wel drie hondert mannen van sijn onderhebbende scheeps-volck, de saecke desperaet stellende, over boordt gesprongen zijn geweest, ende also om 't vuyr t'ontwijcken, het water gekosen hadden. Uyt den voorz Schout by Nacht, is in den laten avondt noch gedaen een ongeluckige schoot, die den manhaften Lieutenant-Admirael *Cornelis Evertsz*, uyt dese wereldt heeft ghehaelt, wiens goede conduicte ende couragie, in veele voorgaende occasien, gelijk oock in dese, is ondervonden ende ghe-experimenteert geworden, ende is daer op vervolgens het ghevecht voor die tijdt door de nacht gescheyden, sonder datmen, vermits de duysternisse, in de roock en damp, heeft konnen remarqueren of den voorz Schout by Nacht moge wesen gesoncken, of dat de selve sich noch moge hebben gereddet en gesalveert. De Nacht gepasseert wesende, vande sich de Engelsche Vloote den 12 Juny 1666. met het aenbrecken van den dagh omtrent anderhalf mijl te loefwaert, boven de Nederlandtische Vloote, de windt doenmaels wesende omtrent West-Zuyt-West, en hebben het aldoen beyde de Vlooten wederom na den anderen toegheleyt, te weten de Nederlanders Noort-west over, ende de Engelschen Zuyt over; Soo haest de twee Vlooten elckanderen waeren ghenadert, heeft het de Nederlandtische Vloote mede Zuyt over geleyt, om also met den vyant een en de selve coers te loopen; maer d'Engelschen selfs ter zijde stellende d'advantage vande Wint, hebben het dragende op de Nederlanders aengehouden, en syn vervolgens voor de wint in haren Vyant ingelooopen; de Nederlanders haer coers houdende, en blyvende by de wint over tegen haer aenloopen, soo dat beyde de Vlooten elckanderen in dier voegen syn ghepasseert met een hevich ende scherp ghevecht, sonder dat daer inne een enich Schip vande Nederlanders is gebleven, gelijk oock niemant vande Nederlandtische Officieren, immers tot noch toe, aend gemelte Gedeputeerden ende Gevolmachtighden van haer Ho: Mog: met seeckerheyt heeft weten te getuygen: dat in deselve rencontre yemant vande Engelschen zy ghenomen ofte ghesneuvelt; De Vlooten elckanderen in dier voegen ghepasseert, ende ten wederzijden veele Schepen aen hun staende ende loopende wandt seer reddeloos gheschooten wesende, heeft sich een yeder met spiffen, knoopen ende ander sints wederom wat soecken te reddden, ende is het daer op gantsch stille geworden, soo dat beyde de Vlooten van kalmte hebben blijven drij-

Hoor
 kind
 lang
 rley
 vnder
 laggen;
 Ge: 10
 g: 10
 Mor,
 midt
 b: 3
 slaggo
 oy
 eral
 ogo =
 ring
 ngh
 ody
 ms
 d'lijg
 wong
 hergh
 mist
 g' mag
 wry
 vady
 op,

ven tot ontrent ten elf uuren voor de middach, ende doenmaels de koelte wat wackerende, hebben het beyde de Vlooten tegens den anderen aengeleyt, de Nederlanders als doen boven de wint wefende, ende fyn defelve alsoo wederom in een furieus ghevecht geraeckt; De Generael *de Ruyter* ontrent totten halven vande Engelsche Vloote geavanceert wefende, heeft in 't midden onder de selve seer furieus hooren schieten, en daer uyt presumerende dat eenige vande schepen van syn onderhebbende Vloote aldaer moften inde klem, ende van den vyant geheelijk omgingelt wesen, heeft geresolveert met syn onderhebbende Esquadre daer op in te vallen, ghelijck de selve oock aenstont daer op, dragende inden vyant ingelooopen is, die met syn komste wat opruymende, heeft hy gesien en bevonden dat den Luytenant-Admirael *Tromp*, doenmaels in perfoon wefende, en de Vlagge latende waeyen op 't Schip van *Jacob Cornelisz Swart*, aldaer met een Soldaets herte was ingebroocken, en nevens den Vice-Admirael *vander Hulst*, mitsgaders de Capiteynen *Pieter Salomonz*, *den Haen*, en *van Amstel* seer reddeloos vande vyanden omgingelt lach, welke alsoo sonder 't voorz secoers in groot pericul souden hebben geweest om verbrant ofte inden gront geschooten te werden, gelijk dan 't schip vanden voornoemden *Pieter Salomonz* op de aenkomste van 't voorz secoers albereyts in den brant was, ende mitsdien oock in dier voegen aldaer is vergaen, werdende den voornoemden Capiteyn, ende een goet gedeelte van syn Volck noch ter naeuwer noot door de Nederlanders gebergh; edoch heeft het God de Heere belieft hem noch naderhant, in 't Schip van Capiteyn *Schey* overghegaen synde, ende aldaer wederom na syn vermogen sich evertuerende, gedurende de Bataille, op 't bedde van eere te laten sterfen; 't voorz schip van Capiteyn *Swart*, ende vande voornoemde drie andere Capiteynen, waren geduerende de voorz omcingeling mede sodanig reddeloos geschooten, dat den Luytenant-Admirael *Tromp* genootsaeckt is geweest nochmaels op een ander Schip over te gaen, ende dat de schepen vanden gemelten Vice-Admirael *vander Hulst*, en van de voornoemde Capiteynen *den Haen*, *Swart* en *van Amstel*, als t'eenemaal verder onbruycckbaer, naer de eerste en bequaemste Haven hebben moeten werden opgefonden; In 't voorz gedrangh is onder anderen mede dood geschooten den voornoemden Vice-Admirael *vander Hulst*, die sich by alle gelegtheden als een kloeck Soldaet ende verstandich Officier gecomporteert ende gedragen hadde; Edoch heeft het Godt de Heere gelieft 't voorz verlies en schade van Schepen voor den Staet der Vereenigde Nederlanden, in korten wel dubbelt te repareren, aengesien ten selven dage veele Schepen vande Engelsche Vloote gefoncken en verbrant zijn, daer onder vande naervolgende perfecte kontschap ende notitie overgebleven ende gehouden is. Te weten: Inden eersten een van 't Esquadre vande roode Vlagge, wefende naer giffinghe een Schip van wel over de 60. stucken, gefoncken ontrent op de middach by de voorste schepen, ofte in Avantgarde vande Engelsche Vloote.

Ten tweeden, een van 't Esquadre vande Blauwe Vlagge, voerende naer giffinghe tusschen de 50. ende 60. stucken, ghesoncken ontrent ten drie uuren naer de middach, even naer dat hy den Generael *de Ruyter* ghepasseert, ende van hem in passant naer behooren gesalveert was.

Ten derden, een van 't Esquadre vande Witte Vlagge, mede naer giffinghe van inde 50. stucken, een weynich tijds daer naer ghesoncken aen de zijde van den Vice-Admirael *de Liefde*, die hem met syn kanon soodanigh hadde doorboort, dat hy schuyns op de wint-weringe van hem is re gronde geegaen.

Ten vierden, noch een van 't Esquadre vande Witte Vlagge, voerende naer giffinghe by de 50. stucken, ontrent een half uyr daer nae ghesoncken, in het Esquadre van den Generael *de Ruyter*, kort achter het Schip van den Capiteyn *van Meewen*, die hem

hem in passant de volle laegh hadde ghegheven : Ende om het selve met alle seeckerheyten aen te mercken dat de voorgenoemde schepen van 't Esquadre van de witte Vlagge, sijn twee distincte schepen, so staet te noteren dat seer veel Officieren en scheepsvolck, so 't eene als 't andere, hebben sien vergaen, te weten, dat de selve Personen die 't eene hadden sien sincken, oock een kleyne tijdt daer nae het andere hebben sien te gronde gaen, daer op in de gedane examinatie forghvuldelyck is gelet, om geruyst te mogen wesen, dat niet een en 't selve schip voor twee verscheyden schepen soude mogen wesen genomen.

Ten vijftden, het schip den *swarten Arent* ofte 't *Wapen van Groeningen*, wesende in den voorleden herfst, na dat de Nederlantsche Vloot door een swaren storm van den anderen was gediffipeert, door de Engelschen gerencontreert en genomen, op welck voorz schip den *swarten Arent*, den Capiteyn *Marrevelt* sijn geheele lage met voordacht tot dien eynde gestelt en geloft hadde, gelijk het selve oock aenstonds daer op gesoncken is.

Ende ten seften, noch een Engelsch schip ghesoncken midden in de Engelsche Vloot, na dat het een tijdt langh met een Cheau ofte een nootd-teecken hadde ghezeylt, sonder echter yemant het selve was te hulp gekomen.

In de voorz twee dagen, als mede in 't ghevecht van den vierden dagh, daer van hier onder breeder sal worden aengesproken, sijn oock ontwijffelijck al verscheyde Engelsche schepen gebrandt, daer van nochtans met geen volkomen seeckerheyten ghetuygenisse kan worden gegeven, aengesien soo nu soo dan eenige Branders aengesteken sijn, sonder dat men perfect kan seggen, of de schepen die sy aen boordt geleydt hebben mede verbrandt sijn, of dat sy haer noch hebben gereddet, behalven twee Engelsche schepen, die men seeckerlijck kan affirmeeren, gedurende 't gevecht verbrandt te wesen, 't eene op den tweeden en 't andere op den vierden dagh van de voorz Bataille, door dien de Nederlandtsche Officieren ende Matroosen op de Brandt-schepen gedient hebbende met goede certificatie daer over de bestelde belooninge komen vorderen.

Soo wanneer de gevangen Engelschen die uytter Zee ghevyscht, ende na de respectieve Collegien ter Admiraliteyt opgefonden sijn, pertinentelijck sullen wesen onderverraecht, om uyt haer te mogen vernemen van wat schepen sy respectivelijck sijn gesalveert, sal sich ontwijffelijck noch al meerder aental van d' Engelsche verbrande ende gesoncken schepen ontdekken.

Het gevecht van den voorz 12 Juny 1666. was seer heftigh, voornamentlijck des naermiddaghs, soo dat ten weder-zyden veele Schepen aen Masten, Stenghen, Reen ende ander Rondt-houndt, mitgaders oock aen Zeylen ende Wandt seer wierden beschadicht, onder anderen wierde omtrent tusschen drie ende vier uyren naer de middagh het Schip van den Generael de *Ruyter* de groote Stengh afgeschoten, die daer op wat reddeloos, oock met de Vlagge en Wimpel van boven neerleggende, aenstonts ordre gaf aen den Luytenant Admiraal van *Nes* om middelerwijle tot dat een ander Stenghe weder soude wesen opgerecht, de Wimpel onder sijn Admiraels Vlagge te laten waeyen ende voor die tijdt als Generael agerende, het gevecht ordentelijck te vervolgen, 't welck oock by hem met foodanigen beleyt ende courage nagekomen wierde dat beyde de Vlooten gedurende dien naermiddagh drie mael teghens den anderen aenghewendt ende elckanderen alsoo gepasseert hebende, tegens den avondt, soo wanneer de Nederlandtsche Vloote het de vierde mael nae de Engelschen gewendt hadde, sy haer cours vervolght, ende met alle hare Zeylen by, naer hare Kuste gewecken sijn, wesende haer gros doenmaels al tot op acht of negen en dertigh Oorlogh-Schepen gemindert. De Nederlandtsche Vloote jongst tegen haer aenghelopen en noch door 't wenden een goedt stuck achter haer gheraecht wesende, dede alle moghelijcke devoiren om haer op te zeylen, settende ten dien eynde mede alles by wat goet doen konde, doch de nacht ende de opkomende stilte waren,

naest

Hor
 hind
 lang
 vey
 vms
 laggen
 leib
 gogon
 Mon
 midt
 b3
 slaggo
 oy
 eral
 ogoz
 ring
 mst
 oy
 no
 d' lig
 wng
 heron
 mid
 f mag
 nry
 vady
 af3

naest Godes wille, oorfaecke dat de Nederlandtsche Vloote haer niet konde achterhalen; Den Heere de *Ruyter* met sijn vordere Zeylen soo veel doenlijck by de Vloote gebleven zijnde, hadde middelerwijle sijn groote Stenge met Vlagge en Wimpel weder opgerecht, ende alles na behooren in postuyr gebracht hebbende, dede den 13 Juny wederom sijn functie als Generael, ende de Engelschen met het aenbreecken van den dagh, bespeurende dat in de Nederlandtsche Vloote by continuatie alle moghelijcke devoiren aangewendt wierden om haer te achterhalen, staecken hare reddeloofte ende qualijck beseylde Schepen in brandt, op dat de selve niet in handen van hare Vyanden vallen souden, ende spanden voorts alle hare krachten in om de Riviere van Londen te beseylen, settende ten dien eynde by de Bram-zeylen, Blinden, Ly-zeylen, Water-zeylen, &c. oock hare Zeylen nattende, ende voorts alles in 't werck stellende wat eenighe baet of voordeel by brengen mochte; de Windt doenmaels zijnde Oost ende vervolgens werdende Oost-Zuyt-Oost met een slappe koelte; Hoe groot het getal zy van de Schepen die sy uyt oorfaecke als boven in den morgenfondt selfs in brandt hebben gesteken, heeft uyt de Nederlandtsche Vloote met geen volkomen gewisheyt, gheremarqueert konnen werden, ende wert het selve getal dienvolgende by de eene hooger dan by de andere begroot, maer d'Engelschen in hare Gazette van den 4 nieuwe st. en 14 oude stijl, tot den 7 nieuwe st. en 17 Juny oude stijl, 1666. gedrukt tot Londen by publicque autoriteyt, in welke Gazette sy hun de Victorie adscriberen, seggen datter maer drie Schepen geduerende de retraitte by ordre van haren Generael in brandt zijn ghesteecken, te weten het Schip *Sinte Paulo* ende noch twee andere logge Schepen, daer van de namen aldaer niet uytgedrukt worden; De voorz. retraitte in dier voeghen den ganschen dagh continuerende, naderden d'Engelschen eyntlijck soo seer de Sanden voor de voorz. Riviere leggende, dat haren Admiraal van de witte Vlagge ghenaeamt *Sr. George Ascue* met sijn onderhebbende Schip de *Royal Prince*, gemonteert met 90 Metale stucken, wefende 't aldergrootste ende capitaellste van hare gantsche Vloote, aen de grondt raecte op seecker Sant genaemt *de Galper*. een facheus ongeval voor een Soldaet, die geduerende de gansche Bataille sich altijts Mannelijck gequeten hadde, oock nu niet anders dan op ordre ende volgens het zeyn van sijnen Generael mede was retirerende; ende alhoewel den gemelten Admiraal, in dier voegen vast geraeckt wefende, met schieten ende anders soo seer zeynde om hulpe ende bystant, soo gingen nochtans alle de Schepen van de Engelsche Vloote ende namentlijck mede de overige van sijn eygen Esquadre haer cours, in voegen dat hy sich nu alleen, machteloos ende van alle secours versteecken vindende, door twee Nederlantfche Branders, die aenstonts dicht by hem quamen, verbrandt soude zijn gheworden, ten ware den Lieutenant Admiraal *Tromp* doen doenmaels wefende op 't Schip van den Schout by Nacht *Sweers*, de voorz. Branders teecken gegeven hadde van sulcx naer te laten, te meer, alsoo op 't Schip van den gemelden Admiraal *Ascue* de Vlagge gestreecken, ende soo daer door, als door andere teekenen betoont wierde dat men aldaer quartier begeerde, waer op dan het Boots-volck van den voornoemden Schout by Nacht *Sweers* by ordre van den ghemelten Lieutenant Admiraal *Tromp* aen 't boort van den meergemelten *Ascue*, gevaren zijnde, is den selven Admiraal met eenige van sijn byhebbende Officieren ende onderhebbende Volck alsoo gevanckelijck op 't Schip van den voornoemden Schout by Nacht *Sweers* overgebracht, ende des anderen daeghs 's morgens door ordre van den Generael *de Ruyter* met een Gaillot naer 's Graven-Hage opgesonden, ende of wel 't voorz. Schip de *Royal Prince* noch naderhondt wederom Vlot geraecte dewyle nochtans het selve de Vloote merckelijck soude hebben belemmert, soo heeft den Generael *de Ruyter* geordonneert dat men het Schip soude verbranden ende 't Volck bergen, gelijk 't selve oock vervolgens aenstonts is ge-effectueert.

der Engelsch Schip, 't welck ongeluckelijck daer in gheraect is verbrandt; Middelerwyle was den Lieutenant Admiraal *Tromp*, met 't voornoemde Schip van den Schout by Nacht *Sweers*, ende eenige andere van zyne byhebbende Schepen in een langhdue-righ ende furieus gevecht met den vyant gelegen hebbende, t'eenemaal reddeloos gheschooten, sulcx dat hy genootsaect was met de voorz Schepen buyten 't gevecht te blyven leggen, om haer, was 't doenlijck wederom wat te redden, ende in postuur te brengen; Den Generael *de Ruyster*, al hoe wel zijn onderhebbende Vloote daer door met een notabel aental van capitale Schepen voor die tijdt was verwackt, niet te min, siende dat de Sonne begonde te dalen, heeft geresolveert, sonder sich aende advantage van den wint veel te binden, het beraemde zeyn te doen, om gheneralijck ende ghelijckelijck met alle de Esquadres in den Vyand in te breken. Waer op de Lieutenant Admiralen van *van Meppelen*, *de Vries*, mitsgaders de Vice Admiralen *Banckert*, *Scharw* en *Coenders*, als oock den Schout by Nacht *Bruynsvelt*, ende voorts alle de Capiteynen die boven de wint waren resolutelijck inbreckende, ende een yeder zijn debitoir doende, is het gebeurt dat den Lieutenant Admiraal van *Nes*, ende den Vice Admiraal de *Liefde* met de Schouten by Nacht van *Nes* ende *Evertsz*, ende noch eenige Schepen wesende beneden de Engelsche Vloote, ende den Generael *de Ruyster* met de vordere Nederlantsche Schepen daer boven, het middelste gedeelte van de Engelsche Vloote tusschen hun beyde sodanigh beklemte, ende de selve Vloote voorts voor en achter in diervoegen geattacqueert is geworden, dat den vyandt naer een scherp gevecht van noch omtrent anderhalf uyre tijds soo 't schijnt, niet gaerne door de Nederlantsche Schepen geabordeert werdende, sich voor de tweede mael wederom op de vlucht begheven heeft, ende in diervoeghen voorts t'eenemaal in scheuringhe ende in confusie gheraect is; settende het de Witte Vlagge met acht of thien Engelsche Oorlogh Scheepen voor de wint Noortwaerts heen met *Ly Zeylen*, ende de Admiralen van de Roode ende Blauwe Vlagge by de wint overloopende nae de Engelse Kuste, oock alles byhalende wat goet doen konde; De Nederlantsche Schepen, die op 't voorz Signaal van den Ghenerael *de Ruyster*, een Engelsch Schip hadden kunnen aen boort komen, namen het wegh, onder anderen den Schout by Nacht *Bruynsvelt* twee van 's vyants Fregatten, die aen malkanderen vast laegen geabordeert hebbende, heeft hy alleen beyde de voorschreve vyandtijckce Schepen seer couragieuselijck veroverte, edoch in die confusie, soo het schijnt, gheene genoeghsaeme ordre tot besettinghe van de voorschreve twee Prijzen ghesteldt wesende, hebben de Enghelschen haer naederhandt daer wederom meester van ghemaeckt, maer eenigen tijdt daer naer Capiteyn *Pauw* sulcks vernemende, heeft beyde de voorschreve ontweldighde Scheepen wederom hernomen, doch heeft het eene genaemt de *Bull*, niet langer kunnen Zee houden, ofte in eenige Haven gebracht werden, maer is daer naer gesoncken; Het andere genaemt de *Essex* een schoon Fregat met 58. stucken Canon niet heel seer beschadight, is in 't Texel opgebracht, gelijk accident van andermaal genomen te werden is feedert oock nochmaels aen een Engelse Pryse wedervaren; Den Vice-Admiraal *Coenders* heeft in de selve tijdt veroverte ende vervolghens in 't Texel opgebracht het Schip de *Nagelboom* gemonteert met 62 stucken, het welck in den voerleden jare by de Engelse op den Staet der Vereenighde Nederlanden veroverte is geweest, gelijk oock Capiteyn *Rush Maximiliaen* ten selven tyde heeft veroverte ende in 't Goereetsche Gat opgebracht het Schip genaemt de *Converteyn* gemonteert met 54 stucken; Boven dien zijn ten voorz dage by kennisse van de Nederlantsche Officieren, noch 2 Engelsche schepen gesoncken, te weten een van 't Esquadre van de witte Vlagge te gronde gegaen des avonts ontrent ses uyren, ende het andere

dere weynig tijds daer naer ; zijnde niet buyten apparentie dat noch al meer andere
 Engelsche schepen fullen wesen gefneuevelt, daer van de Nederlantf che Officiereen geen
 volkomen kennisse hebben, ende midts dien daer van niet seeckers konnen aff inmeren
 De Engelschen haer in desen desolaeten stant bevindende, ende door de Nederlanders
 achtervolcht wordende, heeft het Godt de Heere, die door zijne almachtighe hant het
 werck dus verre ghebracht hadde, soo het schijnt, niet ghelieft dat sy voor die reyse in
 verdere ruine gebracht werden, ofte in de handen van de Nederlanders vallen souden,
 deur dien syne Goddelijcke Majesteit des avonts ontrent seven uyren seer subtelijck
 een dicke Mist heeft doen opkomen, geduyrende de welcke de Nederlantfche Vloote
 den Vyandt noch ontrent vier Glasen naer gejaeght hebbende, eyntlijck genootsaect
 is gheweest het verder vervolgh te staecken, of wel, op een onseecker, ende als by den
 taft den Vyandt naerjagende, sich selven mede te verstroyen, ende te dissiperen, het
 welck naer Zeemanfchap gants ongheraedenjae niet verantwoordelijck soude zijn ghe-
 weest ; ende heeft dienvolgende den Generael de *Ruyter* deur de ordinaris Zeyn-icho-
 ten de Vlote versamelt, die also den gantschen nacht met kleyn Zeyl is blijven dryven :
 Maer des anderen daegs 's morgens, wesende den 15. Iuny voorfz, gheen Enghelschen
 selfs van de Stengen der Nederlandtsche Schepen konnende ghesien werden, heeft de
 Batailje ende 't vervolgh van den Vyandt daer mede een eynde gehad. Sijnde den Ge-
 nerael de *Ruyter* noch ten selven dage met de Nederlandtsche Vloote sterck 60. Schepen
 van Oorloge, volgens d'ordre ende het beraemde Rendevous van den Staet inde *Wielin-*
ge gearriveert. Negen anderen boven ende behalven het voorgeroerde Schip van den
 Colonel van *Gent*, zijn ten deele geduerende het gevecht, en ten deele nae het eyndigen
 van de Batailje of reddeloos, of om hare Prijfen op te brengen, in 't Goereefche gat in
 gekomen ; Thien andere zijn uyt gelijcke redenen successivelijck nae Texel gesonden,
 als aldaer t' huys hoorende, ende de resteerende vier, zijn (soo als hier boven ver-
 haelt is) verbrandt ofte ghesoncken : maeckende alle te samen 't getal van 84. ende met
 een van de lichtste Fregatten van de *Mase*, het welck tot een Advijs-Iacht gebruyckt is,
 de nombre van 85. Schepen van Oorloge, soo als de Nederlandtsche Vloote nevens hare
 Branders, Advijs-Iachten, ende ander Vaertuygh origineelijck van voor 't Texel
 't Zeyl ghegaen is, ende verneemt men dat het overschot van de Enghelsche Vloote,
 met alle vlijdt ghetracht hebbende de naeste Haevenen te bezeylen op verscheyden
 plaetsen, maer voor het meerendeel in Harwits Water binnen geraeckt is ; Invoegen
 dat Godt de Heere door de Ingefetenen van Nederlant ten hoogften gedanckt, geloof,
 ende gepresen moet zijn, die haer soo heerlijcken overwinninge heeft gegeven dat na
 de vaste ende constante getuygenisse van de Officiereen in de Vlote geweest zijnde, en-
 de naer het geene door het opbrengen van Pryfen noch voor de oogen gesien wert 23.
 Oorlogh Schepen van haren Vyandt gheruineert ofte genomen ende opgebracht zijn,
 ende daer onder specialijck mede een Admiraal ende een Vice-Admiraal, behalven die
 geene die noch buyten kennisse van de voorfz Nederlandtsche Officiereen mogen wesen
 verbrant, gesoncken, of andersints verongeluckt, ende dat ter contrarie in een ghe-
 vecht van 4. dagen niet meer dan 4. Nederlandtsche Oorlogh Schepen alle van particu-
 liere alhoewel manhafte Capiteynen, zyn verlooren, sonder dat echter daer van yets de
 vyanden tot verheuginge in handen is gebleven, Aldus opgestelt by ende in maeniere
 voorfz den 26. Iuny 1666.

Ter Ordonnantie van de welgemelte Heeren haer Ho: Mog: Gedeputeerden ende
 Gevolmachtighden.

T. Gerlacius, ^{vi}.

G. Berth.

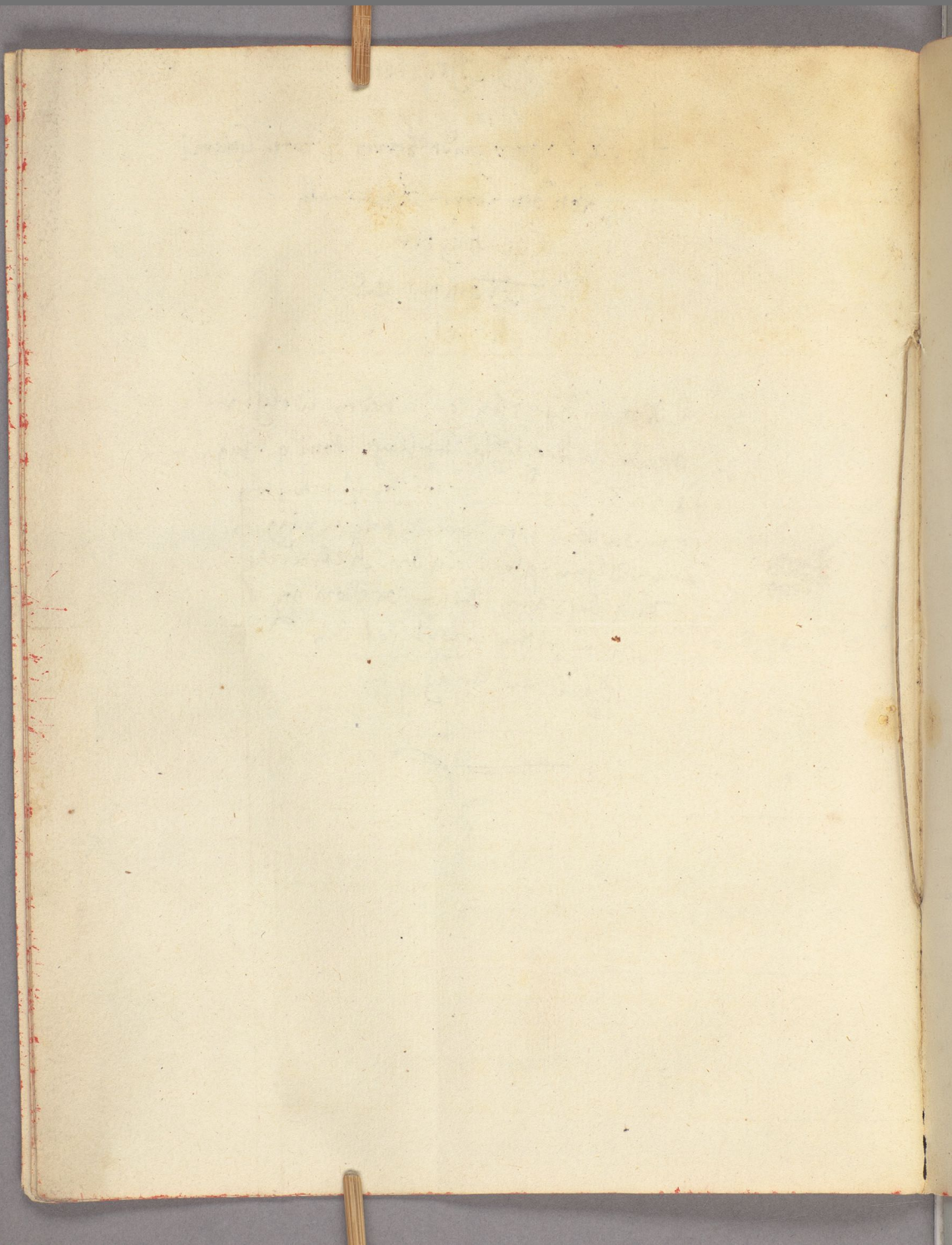
Hoor
 Hind
 Lang
 vey
 wims
 Klagg
 Geib
 g'zogn
 Mon
 Indt
 b.3
 Slaggs
 vey
 eral
 ogs
 fting
 luff
 vey
 no
 d'lig
 vey
 h'v
 mid
 f'nal
 vey
 v'v
 v'v
 v'v

Schreiben,

An die hochmogende Herron Staten General
Von den Herron Admiralen
De Kuyter.
Tromp. und
Meppel.

Worauß gefeszen kan worden, wofür
man in der letzten Tagelast vom 4. Aug.
1666. mit den Engellern ist gefeszen
worden, und worin man vermerket
wurde, daß die Engellern sich
und daß man sich vor die
die Engellern befehlet, sich die
Opfer und Anschlag zu sein.

Wor
blind
lang
rley
indro
Kaggen;
Beid
gezoget
Wor,
und
bis
Kaggen
oy
eral
ogge
Kring
Kagge
oy
oy
indig
wrig
Kaggen
mit
Kaggen
indig
Kaggen
af,

Brief von dem holländischen Admiral de Ruyter,
den 5. August 1666. des Abends. 99.

Zur Folge meines jüngsten Berichtes von dem 4. dieses gegeben, am
mittag, geschickte wir nach dem selben mittag Umb 11 Uhr da der Feind
Mordung, mit dem Feind in der Bucht, welche seiner seits anfang
gawar, durch die Avantgarde von dem Lt. Admiral van Everden,
gegen des Feindes hinterste Flagge, und dann folgendes unser andres
Battailier gegen des Feindes Haupt Esquadre aus der Roest Flagge;
Aber mit mehreren und vielen andern großer Verwundung blieb
der Lt. Admiral Tromp und der selben ganze Esquadre mit sich gezogen,
von dem Feind, so weit hinter uns liegen, als die Avantgarde war,
an avancirte. Daß also der Feind zwischen beiden durchbrach, und
fabr in der Lt. Adm. Tromp, gegen dem Feind nicht sehr agiren, daß
gegen Abend, da er nicht wenige Schiffe von des Feindes blauer Flagge
angefallen. Unter dem Feind aber wurden sehr fast und obgleich wir
meiner Esquadre und Schiff gefochten, da der Feind die General
mit dem großen Souverain und vielen andern Capitales Orloges
Schiffen, auf dem selben waren, welche wir doch zuweilen ankam,
daß die uns durch den Feind haben und nach Freiständigem Schuß
ein wenig auf sich zurück zogen, da der General noch mehr
dem Feind sehr Schiff auf ein andere überging, wie wir auf dem
Verfolgung der Flagge kommen, hinter, auf ist uns desto mehr
referirt worden, für ein zwischen uns kriegte, wie folgen wir uns
Agiren zu schaffen, und waren unbesig durch den Feind, da wir die
sagte unser Avantgarde so langer in unser von dem Feind mit
Brand geschossen und belindert abfielen, und obwohl unter sich nach
Hr geschossen wurde, konnte die uns zu dem Hand fast gebracht wurde,
als, als der folgende Admiral gefochten, da er mit seiner Esquadre
widerstand auf uns, und meine wenige durch den Feind ließ,

Welcke samt mit vinty fochigen Schreyen ritten, foffende, daß wir in zu
 ruckward rüchwarts Hey den Adm. Trompey und Meppel, der Vorwarts
 Hey den Adm. Ewert Ding Jffer Equedron, selte secundiert worden, aber
 alles Morgens und Umsonst, dann alle meine Besorg, foffende und lauff
 fende Wachen, winden. Dromastey entrapponiert, daß in meine Besiff nicht
 may gebührer vergien, noch auf darauß langer gungsame Besorgen wof
 für Schrey, der der Menge meiner todt und großschiffen. Welchs dann
 die Schreyen sind gewest, die mich gezwungen, den meisten Theil der lauff
 fenden Besiffen zu folgen, dann bei den Adm. Tromp, welcher windwards
 war, konde wir nicht konen, und nicht gegon, schude, daß er wol konte,
 so fte er so nicht, was Jhr Vorworts dar zu meinet, ist mir unbekent.
 Wir sind Hey den Flaggen und vortwirts alle gemein, die Outwards
 abgewis, dann so nicht sein konte, daß wir geschiede darvon, nicht
 auch besorget, wir solchs nicht, in weil wir noch immer fofften, daß uns
 die meiste grunde Heerigwarden solte zu fülle konen, und wir das wolle
 mit geschickter Land wieder angriffen mögen, aber, da der Tag anbray
 schen, wir Niemand, als das größte Theil der Englischen Flotten, so uns von
 flegten und wieder fofftig an fingen zu canonieren, die logten alles darnach
 an, und vor auß nach auß zu fippen, darauß wir Jhr, mit unsen besiffen,
 funder Besiffen zu antworten, solchs wofort eins wils, biß die
 rinen Branden und mich ab schickte, welches in für Hey den meisten Galopp
 so unter andern bemant war mit dem Schiff Cavallino de Lorraine
 Lallon und Cook und der selben Schiffe, entzogen schickte, welche Jhr gezwungen
 die Branden fuchtes in brand zu fochten, das Wolck fte sie mit fwinen
 fahen, welches die fünd bald für bald dort Hey den Theil abhien, daß die
 aber ins gesicht bekamen, einige unserer Besiffen, die des Nachts Hey den Theil
 waren abgehien, andere die oblige der Jhr, dar warts, und solchs
 zu bekennen. Dieß merckende ließ ich meine besiffen und Officieren an
 Boot konen, die enderte die wenigste besiffen, so ins gesicht unter den

die f... mit der richtigen blauen flagge in acht gewest und d...
 die flucht getrieben, auch f... für ein Schiff, führende 64 M... darunter 52
 Metalline, dem feind vorband und einen brand in brand gefest. Unter an,
 dem ist auch für mit eingelauffen. Der geliebte, Frisfey Lt. Adm. H. iddeg
 Schiff, welches sich d... befand, dass wir uns in gesamt Mon der Landflott
 nicht mehr misst, dass die Schiffen Mon der Vice Adm. Banckert und Küst hil
 lebrand genant das Schiff Defunct. Grosten, abent kamen wir uf an den Insel
 Southland und Whiffingen, honty, alldar den feind besetzt in die 80. D...
 parck klein und groß. In so carter alle sind L. jagung. J... g... k...
 und Fortollm... h... und mit den selby, f... h... wir may, so mit den
 Landflotta alle angriffen.

3.
 Lieut. Adm. Tromp in des Land's Schiff
 Hollandia, Vor de Wielingen. den 6. Aug. 1666.

Morgens morgens ist der feind entrant go. Schiffen parck auf uns abgr,
 komon, der Wind N. O. stunde, der Hiljos, der Lt. Adm. Ewertz führt ein
 Avantgarde, w... der feind sich festig anbrant, die Batalje und
 avaregarden ward d... g... anordt, und die von der feind
 f... d... Jeremias O... führende die blaue flagge; wir sind mit
 unser Esquadre d... der feind f... g... und mit vor be
 namter Esquadre gefest bis gegen abent, da wir die d... auf die flucht
 bracht und die ganze nacht herfolgt, haben aber f... h...
 Mon der Avantgarde und Batalje komon, bekomen. Der andern her,
 gro entrant den Galpen haben wir den feind noch eine Zeitlang her,
 folgt, als wir gesehen, dass die nicht stand wolten, galten, sind wir d...
 geworden, der Lt. Adm. Küster ist... Der feind dieß in acht
 w... ist d... nachgefolgt bis gegen den Abend, so wir d...

Das Hon dem Le de Ruyter und den andern Jäntern konten wir nicht vor,
 wofür, bis gegen Abend ein Schiff gegen uns ankam, und vor uns wandte,
 welches wir nicht anders, als das Schiff Hon dem Le Adm. Tienck Hiddes
 zu seyn erkennen konten, das hatte so wunder Flagge noch Lörrenhang auf,
 welches uns arge gedanken machte, als ob es mit des lands flotta nicht
 weil mögte seyn. Laut morgen sind wir vor den Whelinger angekomme,
 mit unserer Esquadron welche noch in guter posture ist, aufgenommen
 Crant und Loft, wieweil wir wissen, wo der Le de Ruyter
 anzutreffen war, das wir uns mit ihm vereinigen. Der Feind
 ist südlich und mit seiner Esquadron aufwärts zu kommen. W. westen
 sein Succurs kommt, sollen wir gesucht sein, und wieder zurück wollen,
 in die Wirkung zu setzen.

4.

Brief von dem Lt. Adm. Meppel,

Das morgendt fl.

Dies ist zu nicht anders, als zu advertiren, das wir mit des lands
 Flotta Vorgeant, mit was mit dem Feind in Kontakt sich gemacht
 ja so fast, das sich nicht ist zu glauben, ist aber der ganz Nachrichten dem
 Vice Adm. Von der blauen Flagge an bord gelogen mit meiner beifabende
 Capitainen auß dem Norden quartier die mich secundiren, so das der Vice
 Adm. nicht ablaß. Es war nicht fl. so das wir nicht laut nach belieben
 agiren. Ich hab über 100. todte, und grovt, die ich mit dem Feind soll
 auffonden, mein großer mast ist auf 7. Flagen dinstossen, W. das Schiff so
 dinstmagelt, das es nicht zu glauben ist, so das sich altemals an dem Feind
 bin geworft W. meine Anker lagen, worinnen Crant, das in Hallen wasser
 gestand, welches Anker ist mit großer Conant seit noch gestanden,

Dafs in nun gott lob mit des Trompety Equadre noch bin verfallt. Das
 quiffte Brant und loft ist verpoffen. Es ist mir heid, dafs es nicht nach wein
 wgangs ist, dog gabz wir W. Troup die Equadre von der Klauy flugge
 des abends uf die flucht getrieben, Ja des andern taget Dorgolt, die all off
 bste fast, so, daf wir nicht vfatzen bekunden, also vor der wind wehre
 der verfolger, sondern sind vermbtlich gesehens worden, Auf nach dem se
 de kluyter zu wind, und bis off wir es mit off hieser, weicht wir bis
 dato noch nicht kommen, wir gabz aber standes (welche juhr klag ist)
 daf die hieser froy nicht all sein heigge standes worden, Gott weif die
 warheit der Tage, die sich nicht ee. wol mit getruilt werden soll.

Gonby in alle W. des lands Schiff
 W. des land.

Wormit etc.
 go Dri gnet.

B. Meppel.

P. S.
 Mein Dfant bij Mayt 4 Soer ist tuds gegoffen, mit Capitain Jacob
 Armitz Koemer mit noch 15. der 16. andern, so todt als go gvat ist. der
 Vice Com. Schray und Jg sind noch gesund. Capitain Jebrauds Clement
 ist sein bin an fuchter, und meine 2. Lieutenants sind gesaflich gegang
 aber Jys Reidersey ist noch gesund.